

Kötetünk szerzői

Bencze László hadtörténész	Hadtörténeti Intézet, Budapest
Deák Ágnes történész	JATE, Szeged
Diószegi István történész	ELTE, Budapest
Gálffy László egyetemi hallgató	JATE, Szeged
Gángó Gábor irodalomtörténész	MTA Irodalomtudományi Intézet, Budapest
Kenyeres Zsolt egyetemi hallgató	JATE, Szeged
Kovács Marian történész	JATE, Szeged
Kövér Lajos történész	JATE, Szeged
Magyarics Tamás történész	ELTE, Budapest
Miskolczy Ambrus történész	ELTE, Budapest
Vermes Gábor történész	
Zakar Péter történész	Juhász Gyula Tanárképző Főiskola, Szeged

A fordításokat Duró Gábor és Pingiczer Klára készítették.

INHALT

Studien

- István Diószegi**
Nationale Bestrebungen und dynastische Velleitäten in der österreichisch-ungarischen Außenpolitik im letzten Drittel des 19. Jahrhunderts 5
- Sándor Vadász**
Ludwig Philipp, der Bürgerkönig 43
- Lajos Kövér**
Ludwig XVI. und Frankreich 75
- Marian Kovács**
Eine in Vergessenheit geratene Heiratsabsicht zwischen den spanischen Bourbonen und der Familie Romanov am Anfang des 18. Jahrhunderts102

Werkstatt

- Zsolt Kenyeres**
Der schwedische Dynastismus (1523–1721)121

Ausblick

- Ambrus Miskolczy**
Die Romantik in Rumänien und ihre Folklorebetrachtung
(*Analysen und Herangehensweisen*)134

Heraufbeschwörung der Vergangenheit

- István Diószegi**
Im Dienste einer Dynastie?170
- Otto von Bismarck**
Der Dreibund. (*Auszüge aus Bismarcks Gedanken und Erinnerungen*)172

Jenseits unserer Grenzen

Die Geschichte ist das Verstehen des Lebens der Vergangenheit. <i>Ein Gespräch mit Gábor Vermes</i>	194
Gábor Vermes	
Die südslawischen Bestrebungen und der ungarische Nationalismus in der Österreich-Ungarischen Monarchie	203
Bibliographie der Werke von Gábor Vermes in Auswahl	221

Revue

Die immer noch fehlende Monographie (<i>Deák Ferenc</i> by Béla Király. Akadémiai Kiadó. Budapest, 1993.) Ágnes Deák	223
Portraits, in einheimischer Landschaft (<i>Sic Itur ad Astra</i> . 1992/1–3. <i>Történetésportrék [Portraits of historians].</i> <i>Selection, preface, notes and bibliographies completed by Boldizsár Vörös.</i>) Gábor Gángó	229
Gedanken zu István Deáks "Volt egyszer egy tisztikar 1848–1918" (<i>István Deák: Volt egyszer egy tisztikar 1848–1918 [Once there was an officer corps].</i> Gondolat. Budapest, 1993.) László Bencze	232
Von Chalchas bis Lajos Szimonidesz (<i>József Borovi: A magyar tábori lelkész története [A history of the Hungarian army chaplain].</i> Zrínyi Kiadó. Budapest, 1992.) Péter Zakar	242
Bauernliebe in der Neuzeit (<i>Jean-Louis Flandrin: Les amours paysannes.</i> Gallimard. Paris, 1993.) László Gálffy	248
Die (Neue) Welt der Gründerväter (<i>Aladár Urbán: Köztársaság az Újvilágban [Republic in the New World].</i> Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest, 1994.) Tamás Magyarics	251
Unsere Autoren	259

CONTENTS

Studies

- István Diószegi**
National efforts and dynastic velleities in Austro-Hungarian
foreign policy in the last third of the 19th century 5
- Sándor Vadász**
Louis Philippe, the Bourgeois King 43
- Lajos Kövér**
Louis XVI and France 75
- Marian Kovács**
A forgotten marital plan between the Spanish Bourbons
and the Romanovs in the early 18th century102

Workshop

- Zsolt Kenyeres**
Swedish dynastism (1523–1721)121

Perspective

- Ambrus Miskolczi**
Rumanian Romanticism and its view of folk-lore
(*analyses and approaches*)134

Recollection

- István Diószegi**
Serving a dynasty?170
- Otto von Bismarck**
The Triple Alliance (*from his memoirs*
entitled Gedanken und Erinnerungen)172

Beyond our Borders

- History is to understand the life of the past.
Conversation with Gábor Vermes 194
- Gábor Vermes**
South-Slav ambitions and Hungarian nationalism
in the Austro-Hungarian Monarchy203
- Selected bibliography of Gábor Vermes221

Observer

The monograph that is still missing (<i>Deák Ferenc</i> by Béla Király. Akadémiai Kiadó. Budapest, 1993.) Ágnes Deák	223
Portraits in familiar landscape (<i>Sic Itur ad Astra</i> . 1992/1–3. <i>Történezőportrék [Portraits of historians]</i> . <i>Selection, preface, notes and bibliographies completed by Boldizsár Vörös.</i>) Gábor Gángó	229
Thoughts on reading István Deák's "Volt egyszer egy tisztikar 1848–1918" (<i>István Deák: Volt egyszer egy tisztikar 1848-1918 [Once there was an officer corps]</i> . Gondolat. Budapest, 1993.) László Bencze	232
From Kalkhas to Lajos Szimonidesz (<i>József Borovi: A magyar tábori lelkész története [A history of the Hungarian army chaplain]</i> . Zrínyi Kiadó. Budapest, 1992.) Péter Zakar	242
Peasant love in the modern age (<i>Jean-Louis Flandrin: Les amours paysannes</i> . Gallimard. Paris, 1993.) László Gálffy	248
The (New) World of the Founding Fathers (<i>Aladár Urbán: Köztársaság az Újvilágban [Republic in the New World]</i> . <i>Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest, 1994.</i>) Tamás Magyarics	251
Our authors	259

Pályázati felhívás

A Soros Alapítvány az alábbi külföldi ösztöndíjprogramokat hirdeti meg az 1995/96-os tanévre

Általános program

10–12 fő számára 3–9 hónapos, elsősorban kutatásra szóló ösztöndíjat ítél oda.

A jelentkezés alsó korhatára betöltött 27 év, felső korhatár nincs. Az ösztöndíjprogram célja, hogy szakmai gyakorlattal rendelkező, diplomás szakemberek számára nyugat-európai országok, esetleg az USA felsőoktatási intézményeiben vagy kutatóintézteiben lehetőséget nyújtson kutatómunka vagy továbbképzés folytatására.

Pályázhatnak szakemberek

a/ a humán- és társadalomtudományok és b/ a természettudományok területéről.

Elsősorban azok jelentkezését várjuk, akiknek a fogadóintézmény anyagi rész támogatást ajánl fel, és az Alapítványtól csupán ennek kiegészítését kéri („matching grant”). Fogadókészség kifejezése előnyös és szükséges.

Akik továbbképzési ösztöndíjra pályáznak, valamely elismert felsőoktatási intézménybe, azoknak tandíjmentességet vagy teljes tandíjfedezetet kell igazolniuk.

Ne pályázzanak

a/ a műszaki tudományok képviselői, az előadó- és képzőművészek, számítástechnikai szakemberek és a business témakörben tanulni vágyók;

b/ akik az elmúlt vagy jelen tanévben külföldön tanultak és tanulmányaik folytatásához kérnének támogatást.

Bolognai program

Pályázható 4 vagy 4+2 hónapos, posztgraduális kutatói ösztöndíj az 1994-95-ös tanév II. szemeszterére, 1995. február 1-jei kezdettel. Pályázható további 2 hónapos hosszabbítási lehetőség 1995. őszére. Ez a két hónap önállóan nem pályázható meg.

Pályázhatnak 38 évesnél nem idősebb szakemberek az alábbi tudományágakban:

- bölcsészettudomány
- közgazdaságtan (kiemelten a kis- és középvállalkozások menedzsmentje)
- műszaki kémia és anyagtudomány
- geológia
- transzplantációs sebészet

Leicesteri program

A Soros Alapítvány új ösztöndíjprogramja

4 fő számára egyéves **MA Programra** szóló ösztöndíj a Leicesteri Egyetemen, a **Centre for Urban History**-n. Az ösztöndíjas 9 hónapot tölt a Leicesteri Egyetemen, de disszertációját a kurzust követő 3 hónap folyamán, már Magyarországon kell befejeznie. Az MA Program interdiszciplináris

jellegű. A témakörök az ókori várostörténettől a régészeten át a műemlékvédelem, a modern városfejlesztés és várostervezés, valamint ezek kapcsolódó területeinek tanulmányozását teszik lehetővé. (Az érdeklődők részletes tájékoztatást kaphatnak a Leicesteri Egyetem tájékoztató füzetéből).

Pályázhatnak azok a 25–35 év közötti fiatal szakemberek, akik valamely magyar egyetemen diplomát szereztek történelemből vagy annak rokontudományaiból, földrajzból, régészetből, szociológiából, várostervezésből bármely tudományegyetemen vagy a Műegyetem megfelelő szakán.

Leuveni program

A **Soros Alapítvány** és a **Katholieke Universiteit Leuven** közös programja.

Legfeljebb 10 fő számára 3, illetve 9 hónapos ösztöndíjak a leuveni Egyetemen, Belgiumban.

a/ 3 hónapos kutatási ösztöndíj az 1991–1995 között végzett diplomás szakemberek részére. Pályázhatnak a humán és a társadalomtudományok művelői.

b/ 9 hónapos posztgraduális vagy posztdoktorális ösztöndíj diplomás szakemberek részére. A korhatár a posztgraduális képzésre jelentkezőknél 32 év, a posztdoktorális ösztöndíjra jelentkezőknél 38 év.

A Leuveni Egyetemen **angol, francia, flamand és német** nyelven lehet tanulmányokat folytatni, valamennyi Leuvenben kutatható tudományágban, a témavezető professzor nyelvi felkészültségétől függően.

Londoni program

Legfeljebb 8 fő számára 3 vagy 6 hónapos kutatói ösztöndíj a University of Londonra.

Pályázhatnak 25–35 év közötti, jeles egyetemi diplomával rendelkező szakemberek az alábbi szakterületeken:

filozófia, jog, közgazdaságtan, nemzetközi kapcsolatok, politológia, szociológia, történelem, urbanisztika.

Oxfordi program

8–10 fő számára 9 hónapos ösztöndíj az Oxfordi Egyetemen.

a/ posztgraduális képzés legfeljebb 3 éve (1992–1995) végzett, diplomás szakemberek részére, bármely Oxfordban kutatható tudományágban.

b/ posztdoktorális képzés 35 évnél fiatalabb szakemberek részére, akik már rendelkeznek doktori fokozattal és/vagy kandidátusi értekezésükön dolgoznak a társadalom- és természettudományok területén.

Általános tudnivalók valamennyi ösztöndíjjal kapcsolatban:

1/ Csak egyetemi végzettséggel rendelkező magyar állampolgárok pályázhatnak.

2/ Az ösztöndíj elnyerésére csak azok a szakemberek esélyesek, akik a tanulmányi cél eléréséhez szükséges szinten beszélik a célország nyelvét. Erről speciális nyelvvizsgán kell számot adni.

Figyelem!

A Soros Alapítvány által meghirdetett hosszú (3–9 hónapos) külföldi ösztöndíjpályázatok közül **évente egy ösztöndíjprogramra** lehet pályázatot benyújtani.

A pályázat benyújtásának módja:

Az ösztöndíjak *csak az erre a célra készített kérdőíveken* pályázhatnak meg.

Pályázati kérdőívek és tájékoztatók a kiválasztott ösztöndíjtípus megjelölésével postán igényelhetők a Soros Alapítvány Titkárságától (1538 Budapest, Pf. 596.), valamint hozzáférhetők a Soros Alapítvány budapesti és vidéki információs központjaiban.

Az elkészített pályázatokat a Soros Alapítvány Titkárságához kell postán eljuttatni a következő címre:

1538 Budapest, Pf. 596.

A pályázatok beadási határideje:

bolognai program	1994. november 16.
oxfordi és általános program	1994. december 9.
leicesteri, leuveni és londoni program	1994. december 20.

A határidők a postára adás legutolsó napját jelentik és szigorúan értendőek.

Egyéb ösztöndíjlehetőségek

Számos más ösztöndíjlehetőséget tesz nyilvánossá a Soros Alapítvány Külföldi Ösztöndíj Bizottsága. Ezen programok lehetőséget adnak arra, hogy egyetemi diplomával rendelkező fiatal magyar szakemberek ösztöndíjpályázatot nyújthassanak be különböző nyugat-európai és észak-amerikai felsőoktatási intézmények már működő ösztöndíjprogramjaira, melyek szívesen fogadnának kelet-közép-európai pályázókat is. Ezen ösztöndíjak anyagilag teljesen függetlenek a Soros Alapítványtól, az Alapítvány csupán lehetővé kívánja tenni a pályázati anyagokhoz és információkhoz való könnyebb hozzáférést. Ezen lehetőségekről az érdeklődők tájékoztatást kaphatnak az alábbiakban felsorolt információs központok vezetőitől 1994. október 15-től kezdve, illetve a lehetőségek beérkezésétől függően folyamatosan.

Az Információs Központok az alábbiak:

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, Tájékoztató Központ
(Bp. VIII. Szabó E. tér 1.)

Budapesti Műszaki Egyetem, Nemzetközi Diákközpont
(Bp. XI. Műegyetem rkp. 3.)

ELTE BTK (Bp. V. Piarista köz 1. I. em. 44.)

JATE Központi Könyvtár (Szeged, Dugonics tér 13.)

Miskolci Egyetemi Könyvtár (Miskolc, Egyetemváros)

Veszprémi Egyetem Központi Könyvtára
(Veszprém, Schönherz Z. u. 10.)

KLTE Könyvtára (Debrecen, Egyetem tér 1. K202.)

International English Center (Pécs, Mária u. 9.)

Az AETAS történettudományi folyóirat. Megjelenik évente négy alkalommal. Kiadója az AETAS Könyv- és Lapkiadó Egyesület. A lap főként történeti tárgyú tanulmányokat, forrásokat, kritikákat, ismertetések, interjúkat közöl, de szívesen fogad írásokat a társadalomtudományok más ágaiból is.

* * *

Az AETAS megjelenését döntően alapítványi támogatás teszi lehetővé. Az AETAS több vagy akár egy száma is megrendelhető a szerkesztőség címén. A folyóirat előfizetési díja egy évre 320 Ft. A lap ára egy szám megrendelése esetén 80 Ft+postaköltség, könyvesboltban 98 Ft.

* * *

Az AETAS-t a szerkesztőség terjeszti. A lap megvásárolható:

Budapest: Magiszter Könyvesbolt, V. ker., Városház u. 1.; Studium Könyvesbolt, Váci utca 22.; Eötvös Könyvesbolt, Keeskeméti u. 2.; Litea Kft., Budavár, Hess A. tér 4.; Írók Boltja, Parnasszus Kft., Andrassy út 45.; Könyvárúház, Rákóczi út 14.; Atlantisz Könyvesbolt, V. Váci utca.

Szeged: Katedrális Bt.: Sík Sándor Könyvesbolt, Oskola u. 27., Könyv- és Jegyzetbolt, Dugonics tér 12.; Móra Könyvesbolt, Kárász u. 5.; Egyetemi könyvtár, Egyetem u. 2.; JGYTF Kiadó Jegyzetbolt, Boldogasszony sgt. 6.; Idegennyelvű Könyvesbolt, Kárász u. 22. Tolkien Könyvesbolt, Kossuth L. sgt. 1.

Debrecen: Egyetemi könyvtár, KLTE főépület fsz. Egyetem tér 1.

Miskolc: Két Könyvész Kft., Miskolc-Egyetemváros.

Pécs: Szövegbolt, Ifjúság u. 6.; Egyetemi Könyvesbolt, Mátyás király u.

Székesfehérvár: Jókai u. 4. Könyvkereskedés, Jókai u. 4.

Szombathely: Savaria Könyvesbolt, Mártírok tere 1.

* * *

Kiadja az AETAS Könyv- és Lapkiadó Egyesület
6701 Szeged, Pf. 1179.

Felelős kiadó: Deák Ágnes

A szerkesztőség titkára: Aradi Zsuzsanna

Technikai szerkesztő: Nyerges Zsolt

A borítót tervezte: Szekeres Ferenc

Nyomdai munkálatok: Délmagyarország Könyv-, Lapkiadó
és Nyomdaipari Kft., Szeged.

ISSN 0237-7934

Bolti ár: 98, – Ft

Előfizetőknek: 80, – Ft

Anyagi szempontból erősebbnek tartottam az Oroszországgal való szövetséget. Számomra korábban is ez volt a fontosabb, mert a hagyományos dinasztikus barátságot, a monarchikus létfenntartási ösztönön alapuló sorsközösséget és az összes, belülről fakadó ellentétnek a politikai életben való jelenlétét nagyobb biztosítéknak tekinttem, mint az állandóan változó közhangulatot a Habsburg Monarchia magyar, szláv és katolikus népessége körében. Abszolút, tartós biztosítékot persze egyik szövetség sem ígért, sem a dinasztikus alapon nyugvó kapcsolat Oroszországgal, sem pedig a népszerű magyar–német szimpátia. Ha Magyarországon mindig a megfontolt politikai mérlegelés lenne irányadó, akkor ez a bátor és független nemzet tisztában lenne azzal, hogy viszonylag csekély létszámával szigetként a szláv népek tengerében csakis úgy maradhat fenn, ha az ausztriai és németországi német elemre támaszkodik. De a kossuthi epizód és a birodalomhoz hű német elemek elnyomása Magyarországon önmagában és más esetekkel együtt is azt jelzik, hogy kritikus pillanatokban a magyar huszárok és fiskálisok öntudata erősebb, mint a politikai megfontoltság és önmegtartóztatás. Még nyugalmas időkben is sok magyar húzatja a cigánnyal azt a nótát: „A német egy kutyafajzat!”.

A jövőendő osztrák–német kapcsolatok megítélését a politikai lehetőségeket illetően a mértéktartás hiánya jellemezte, így a német népesség Ausztriában elveszítette a dinasztíával való együvértartozás érzését, s azt a vezető szerepet, amely a történelmi fejlődésben neki jutott.

(Otto von Bismarck Gedanken und Erinnerungen című visszaemlékezéseiből a három császár szövetségének megkötéséről szóló fejezetet kötetünk 172–193. oldalain olvashatják.)